

Sygn. akt VII U 1437/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Małgorzata Kowalska

Protokolant sądowy Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2016 roku w Lublinie

sprawy J. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania J. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 15 lipca 2015 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala J. M. (1) prawo do emerytury od dnia(...)roku.

Sygn. akt VII U 1437/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lipca 2015 roku znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił J. M. (1) prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). W uzasadnieniu podano, że na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego (decyzja – k. 32 akt emerytalnych).

W odwołaniu od tej decyzji J. M. (1) nie zgodził się ze stanowiskiem ZUS wnosząc o przyznanie prawa do emerytury. Podniósł, że pracował w warunkach szczególnych od 1.10.1980 roku do 14.10.1989 roku i od 25.04.1989 roku do 31.12.1998 roku w Przedsiębiorstwie (...) w M. jako operator maszynista koparek i od 17 maja 1977 roku do 24 stycznia 1980 roku w Przedsiębiorstwie (...) jako maszynista koparki (odwołanie - k. 1-4 akt sądowych) oraz pracował w gospodarstwie rolnym rodziców.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie (k. 5 as).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

J. M. (1) urodził się w dniu (...). W dniu (...) roku złożył wniosek o emeryturę (k. 1-3 ae).

Na podstawie przedłożonych wraz z wnioskiem oraz zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych dokumentów organ rentowy ustalił na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 23 lat 4 miesięcy i 11 dni okresów sumarycznych. Nadto ustalono, że wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, ukończył (...) rok życia. Organ rentowy podniósł, że do pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...), gdyż świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z tego zakładu zostało wydane ze wskazaniem nieprawidłowego charakteru pracy k.22 a.e.).

J. M. (1) od urodzenia zamieszkiwał razem z rodzicami A. i J. małż. M. oraz rodzeństwem w miejscowości D.. Rodzice skarżącego posiadali wówczas gospodarstwo rolne o powierzchni około 5 ha (zaś. k. 12 a.e.). Było to gospodarstwo wielotowarowe, uprawiano tam zboże, ziemniaki, siano. Hodowano kilka sztuk świń, 4-5 krów, 2 konie, 20 świń, cielaki, 20 królików i drób. Ojciec pracował zawodowo a matka była w domu. Wnioskodawca po ukończeniu szkoły podstawowej uczęszczał do szkoły ponadpodstawowej – (...) Szkoła (...) w Z., oddalonych od D. o ok. 28 km. Dojeżdżał do niej codziennie, pociągiem, co zajmowało około 30 minut, do dworca dojeżdżał rowerem około 20 minut. Szkołę ukończył w czerwcu 1974 roku (świadectwo k. 28 a.s.). Po ukończeniu szkoły pracował jedynie w gospodarstwie rolnym rodziców do czasu pójścia do wojska tj. do 24 kwietnia 1975 roku. Po powrocie z wojska 6 kwietnia 1977 roku nadal pracował w gospodarstwie rodziców do czasu podjęcia pracy w dniu 17 maja 1977 roku (zeznania wnioskodawcy k. 17-18, 44 v. a.s., zeznania świadków M. K. k. 42v a.s., J. M. (2) k. 41v. s.s. zaświadczenie o zameldowaniu k. 13 a.s., zaświadczenie o posiadaniu przez rodziców skarżącego gospodarstwa rolnego w latach 1970 – 2009 – k. 12 a.s.).

W gospodarstwie rolnym rodziców skarżący wykonywał wszystkie prace jakie związane były z jego prowadzeniem: przed wyjściem do szkoły pomagał w obrządkach bez względu na porę roku, w lecie wyganiał krowy na pastwisko, Pomagał w obrządkach zajmowało mu to około 2-3 godziny rano i wieczorem ponadto miał własne króliki, którymi zajmował się sam i dodatkowo około 2 godziny codziennie zajmowała mu praca przy królikach, czyścił klatki i karmił je. Po przyjściu ze szkoły skarżący uczestniczył we wszelkich koniecznych pracach: siał, orał, wykonywał podorywki w polu. W czasie żniw zboże koszone konną kosiarką, zwoził siano i słomę, grabił siano, uczestniczył w sadzeniu i zbiorach ziemniaków. Na jesieni i w zimie wykonywał omłoty, wywoził gnój. Prace te zajmowały mu w okresie zimowo – jesiennym co najmniej 4 godziny dziennie, zaś w okresie wiosenno - letnim nawet ponad 4 godziny dziennie. Natomiast w okresach po ukończeniu szkoły i powrocie z wojska pracował cały dzień w gospodarstwie rolnym rodziców. Zajęcia w szkole trwały do godziny 13 lub 14, lekcje odrabiał po godzinie 20-tej (zeznania wnioskodawcy k. 17-18 a.s., zeznania świadków M. K. k. 41v-42v a.s. i Z. P. k. 42 v a.s.).

W Przedsiębiorstwie (...) przekształconego w Przedsiębiorstwo (...) został zatrudniony od dnia 17 maja 1977 roku i pracował do 14 października 1989 roku i następnie od 25 kwietnia 1994 roku do 31 lipca 2007 roku. W obu okresach na stanowisku operatora, maszynisty koparek, w pełnym wymiarze czasu pracy (świadectwa pracy – k. 15-17, 21 a.r.). Skarżący nie korzystał z urlopów bezpłatnych. Z akt osobowych wnioskodawcy bez wątpliwości wynika, że zajmował on stanowisko operatora koparki i maszynisty koparek jednonaczyniowych w całym okresie zatrudnienia. Nie był kierowany do wykonywania innych prac (umowy o pracę, angaże – akta osobowe na karcie 23 a.s., świadectwa pracy z dnia – k. 15-17, 21a.r.).

Wnioskodawca obsługiwał koparkę gąsiennicową jednonaczyniową, którą wykonywał wszystkie roboty ziemne. Robił wykopy rowów, usypywał groble, zasypywał wykopy, ładował w żwirowni piasek i żwir na samochody. W okresach zimowych wykonywał prace na zamarzniętych bagnach i stawach. Uprawnienia operatora wyrobił w 1977 roku. W czasie awarii koparki wnioskodawca przesiadał się na inny sprzęt (zeznania wnioskodawcy – k. 42-43 a.s., zeznania H. K. k. 41 a.s., zeznania J. M. (2) – k. 41v a.s., Z. P. k. 42 v.a.s. akta osobowe).

Przystępując do oceny dowodów osobowych należy stwierdzić, że przesłuchani świadkowie to osoby obce dla wnioskodawcy i pracowali razem z wnioskodawcą na stanowiskach operatorów sprzętu ciężkiego. Świadkowie mieli z wnioskodawcą bezpośrednią styczność, dobrze znali jego warunki pracy i charakter wykonywanych przez niego obowiązków. Ich zeznania były wewnątrznie niesprzeczne, spójne, logiczne i korelowały z zeznaniami wnioskodawcy.

Wszyscy Ci świadkowie potwierdzają, iż wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia pracował jako operator koparki wykonując wszelkie prace ziemne. W tym charakterze pracował cały rok, również w sezonie zimowym.

Sąd dał wiarę zeznającym w sprawie świadkom M. K. i J. M. (2) co do okoliczności pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym rodziców. Świadkowie potwierdzili okoliczności podawane przez wnioskodawcę, iż w okresie po ukończeniu 16 – tego roku życia pracował on w tym gospodarstwie regularnie, co najmniej 4 godziny dziennie (w okresie zimowym) do nawet dłużej w okresie intensyfikacji prac polowych. Uczęszczał on co prawda w tym czasie, która położona była w odległości około 30 km od miejsca jego zamieszkania, jednak z uwagi na fakt, że dojazd odbywał się pociągiem nie był więc kłopotliwy i nie zajmował skarżącemu dużo czasu. Wnioskodawcy zostawał zatem czas na wykonywanie obowiązków gospodarskich. Ponadto w okresach od 12 czerwca 1974 r. do 23 kwietnia 1975 r. i od 7 kwietnia 1977 r. do 16 maja 1977 r. skarżący pracował jedynie w gospodarstwie rolnym rodziców bowiem zamieszkiwał z nimi nie uczą się i nie pracując i w tym czasie.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił również na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, aktach osobowych i aktach organu rentowego, które obdarzył wiarą w całości. Dokumenty te zostały sporządzone przez uprawnione do tego podmioty oraz nie budziły wątpliwości Sądu zarówno, co do ich formy jak i treści.

Odwołanie J. M. (1) zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 j.t., ze zm.), zwanej dalej ustawą FUS, mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 66 lat i 11 miesięcy dla osób urodzonych w trzecim kwartale 1953 roku oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Ustęp 2. artykułu 32 stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Zgodnie z ustępem 4 wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodnie z § 2 ust.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr

8, poz. 43 ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jednocześnie, przepis art. 1 § 2 rozporządzenia stanowi, że właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Ponadto wedle art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując je jak okresy składkowe, przypadające przed 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i w judykaturze ustawy panuje pogląd, że osobą, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu ubezpieczenia, spełnia kryteria pojęcia domownika, określonego w art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz.U. z 1998r. Nr 7, poz. 25 ze zm.). Domownik to osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Osoba taka powinna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników, tj. minimum 4 godziny dziennie (wyroki Sądu Najwyższego z 2 lutego 1997r. II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473, z 13 listopada 1998r. II UKN 299/98, 10 maja 2000r. II UKN 535/99, Lex 49141).

Staość pracy w gospodarstwie rolnym nie zawsze jest równoznaczna z codziennym wykonywaniem czynności rolniczych, co może być uwarunkowane wielkością tego gospodarstwa, czy rodzajem produkcji rolniczej, ale pozostawania w ciągłej gotowości do wykonywania tej pracy również w zależności od sytuacji. Stąd też warunkiem jest zamieszkiwanie w pobliżu tego gospodarstwa, co zapewnia dyspozycyjność takiej osoby do pracy w tym gospodarstwie, w każdej chwili.

W świetle zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego uznać należy, iż J. M. (1) stale i co najmniej 4 godziny dziennie od(...)roku (od ukończenia 16 roku życia) do 24 kwietnia 1975 roku i od 7 kwietnia 1977 roku do 16 maja 1977 roku pracował i zamieszkiwał w gospodarstwie rolnym swoich rodziców. Wnioskodawca wówczas uczył się szkole w (...) Szkole Zawodowej. Zdaniem Sądu fakt, że wnioskodawca uczył się wówczas nie stoi na przeszkodzie stałemu wykonywaniu pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze co najmniej połowy wymiaru czasu pracy, miejsce nauki znajdowało się około nie znacznej odległości przyjmując czas dojazdu pociągiem od miejscowości położenia gospodarstwa rolnego, a wnioskodawca był zaangażowany w prace w gospodarstwie, praca nie miała charakteru okazjonalnej, ważyć należy, że w latach siedemdziesiątych większość prac była wykonywana ręcznie, używane maszyny rolnicze nie w pełni zdejmowały obowiązek świadczenia ciężkiej pracy fizycznej, tym bardziej, że gospodarstwa miały charakter wielotowarowy, niespecjalistyczny i hodowano w nim wiele sztuk inwentarza. Podkreślić należy przy tym, iż okresem wystracającym do uzupełnienia stażu pracy odwołującego jest jedynie 1 rok, 7 miesięcy i 19 dni przy czym przez 11 miesięcy skarżący nie pracował i nie uczył się w spornych okresach.

Dalej należy zaznaczyć, że Sąd nie jest związany żadnymi ograniczeniami w postępowaniu dowodowym w sprawach ubezpieczeń społecznych, które obowiązują w postępowaniu przed organem rentowym. Zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Przepis art. 473 k.p.c. wprost stanowi, że w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Z kolei ustalenie przez Sąd w toku postępowania odwoławczego, że dana praca była wykonywana w szczególnych warunkach jest wystarczającą podstawą do uznania wykonywanej pracy za pracę tego rodzaju (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, OSNP z 1998 roku, Nr 11, poz. 342; z dnia 21 września 1984 roku, III UZP 48/84, LEX nr 14630; z dnia 10 marca 1984 roku III UZP 6/84, LEX nr 14625).

Warunkiem uznania za pracę w warunkach szczególnych jest wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 roku, III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 roku, UIII UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 roku, I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 roku, I PK 194/08, LEX nr 528152 oraz z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10, LEX nr 619638).

Wnioskodawca jako maszynista koparki gaśnicowej jednonaczyniowej, którą wykonywał prace ziemne i załadunkowe obsługiwał ciężką maszynę budowlaną.

Tak więc zdaniem Sądu Okręgowego całość zgromadzonego w przedmiotowym postępowaniu wiarygodnego materiału dowodowego przemawia za uznaniem, że J. M. (1) 17 maja 1977 roku do 30 września 1980 roku oraz od 1 października 1980 roku do 14 października 1989 roku i od 25 kwietnia 1994 roku do 31 grudnia 1998 roku wykonywał pracę wskazaną w wykazie A w dziale V rozporządzenia, poz. 3: „Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych” albowiem jak wynika z akt osobowych obowiązywał pracodawcę Układ Zbiorowy Pracy w Budownictwie (k. 4 a.s.).

Jak wynika zatem z powyższych ustaleń J. M. (1) legitymuje się ogólnym stażem pracy 25 lat, po uzupełnieniu ich przez okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców ma ukończone (...) lat życia oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. W niniejszym postępowaniu ustalono również, iż wnioskodawca legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze ponad 15 lat. Tym samym spełnione są wszelkie przesłanki ustalenia mu prawa do emerytury od dnia (...) roku, tj. od dnia złożenia wniosku.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ §2 kpc orzekł jak w sentencji.